

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVI (40)

Štev (No.) 42

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

29. oktobra 1987

Mnenje vseh občanov

Večkrat se je v časopisih v Sloveniji pojavilo mnenje, da Slovenci ne smemo pristati na nove ustavne spremembe, ker okrnjujejo pravice posameznih republik in uvajajo centralizem, in to v časih, ko z vseh strani pritiskajo na Zvezo komunistov (vsaj v Sloveniji), da zapusti svojo diktatorsko vlogo. To so bili predvsem glasovi kulturnikov ali mladine.

Sedaj pa smo zasledili tudi izredno zanimivo izjavo, ki jo je zabeležilo ljubljansko Delo 26. septembra. Majhna notica, izgubljena med drugimi pod zaglavjem Rekli so. In sicer je to podal **Jože Smole**, predsednik RK ZSDL (to je: Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva, ali na kratko: naslednice OF) v skupščinski razpravi o predlogih za spremembo ustave.

Najprej želi, naj se čas za izdelavo in popravilo amandmajev podaja, nato pa dobesedno pravi:

„Gotovo pa je skupno mnenje vseh občanov Slovenije, da ne moremo dovoliti nikakršnega spreminjanja temeljnih načel ustave SFRJ in da seveda ne pristajamo na nič, kar bi vodilo k centralizmu, unitarizmu ali etatizmu oziroma kar bi vodilo v zmanjševanje vloge socialističnih republik in pokrajin, kar bi vodilo v zmanjšanje suverene položaja slehernega naroda in narodnosti Jugoslavije. V tem pogledu imamo polno garancijo, da se ne more zgoditi nič v nasprotju z interesi slovenskega naroda, kajti za spremembo ustave

SFRJ mora biti soglasje vseh republik in pokrajin.“

Veseli nas, da je eden glavnih funkcionarjev, ki nedvomno spada v najožji krog partijskih oblastnikov, in ki je verjetno rekel, kar je rekel, z vednostjo in blagoslovom ostalih „tovarišev“, tako poudaril in jasno zatrdil mnenje vseh občanov.

Kakor se je zgodilo ob priliki „skupnih jeder“, kjer smo bili istega odklonilnega mnenja politični izseljenci, slovenska Cerkev in slovenska partija, tako — vsaj kot kaže dosedaj — je tudi mnenje vseh dobromiselnih Slovencev odklonilno do centralistične ustave. S tem ni rečeno, da smo za sedanjo ustavo, ki je popolnoma partijsko pogojena in diktatorska. Ampak danes je narodnostna zavest Slovencev visoka tudi med nekaterimi partijci in oblastniki, ki več ali manj gledajo skozi prste. Znano je, da več let ni bilo med Slovenici političnega priporočila in da so se slovenski javni tožilci uprli zahtevi centrale, ko je ta zahtevala politične procese.

Če bi se ustava centralistično usmerila, bi iz Beograda lahko popolnoma v skladu z ustavo takoj zatrli vsako bolj slovensko misel kot protiustavno.

Upajmo, da bodo pametni Slovenci dovolj močni, da ne padejo v kollese centralne prisile. A to bomo šele videli, ko pride do glasovanja v skupščini. Bodo partijski poslanci pametni? In dovolj pogumni?

TDml.

O razmerah v današnji Sloveniji

Čut nezadovoljstva s sedanjimi razmerami je tako očiten, da ga mora opaziti vsak tudi površen opazovalec. Ni pa res, vsaj jaz tega nisem videl, da bi ljudje v Sloveniji stradali ali živeli v nemogočih osebnih razmerah. Posledice večletnega padanja življenjskega standarda so vidne, čutijo jih — zopet moj vtis — predvsem mlajši ljudje. Ti se prvi srečujejo s takimi problemi, njih starši se pa še spominjajo veliko hujših časov prva desetletja po vojni in seveda mnogokrat tudi medvojne razmere. Starejši imajo torej mirnejšo reakcijo na gospodarsko zastajanje kot njih otroci. V težavah so tudi mnogi upokojeanci in taki sicer še zaposleni, ki pa nimajo dodatnih dohodkov iz popoldanskega dela itd.

Ljudje, s katerimi sem govoril na Dragi in na raznih drugih srečanjih v Gorici in tržaški okolici, ter v Sloveniji sami, so potrjevali, da je slovenska družba — tudi uradna — bolj odprta zadnja leta, vendar nisem od njih slišal pričakovanja ali upanja o kakem sprejemljivem izhodu iz gospodarske in politične krize, ki je zajela slovensko republiko in celotno Jugoslavijo. Izraziteje sem to občutil v Sloveniji sami, ker je bilo splošno mnenje mojih sogovornikov, da bi mogla vsaka sprememba le poslabšati razmere, ne jih pa izboljšati. Slo je v mojih očeh za nekak fatalizem, pesimizem o bodočnosti, vse pa združeno z nekim negativnim upanjem, da bi se stvari vsaj

ne obrnile še na slabše.

Zanimal sem se za gledanje mojih sogovornikov v Sloveniji za naseljevanje neslovenskih ljudi iz južnih oz. drugih jugoslovanskih republik in pokrajin. Izražali so svoje nezadovoljstvo nad tem pojavom in tudi določeno zaskrbljenost, vendar kot v zvezi z gospodarsko in politično krizo, tudi tu niso videli kakega zadovoljivega izhoda. Tako sem tudi glede tega čutil nekakšen fatalizem, da se ne dá nič koristno narediti, da takšne so pač razmere in se jim ne dá uspešno kljubovati. Res je sicer, da sem ta vtis dobil od bolj ali manj „navadnih“ ljudi.

V Dragi sem srečal seveda ljudi iz Slovenije, ki so aktivni v prizadevanjih za bolj odprto, demokratično slovensko družbo. Nikakor se ne strinjam z mnenjem nekaterih rojakov v izseljenstvu, ki so mnenja, da niso oporečniki v Sloveniji dejansko nič dosegli oz. da ne tvegajo dovolj, saj jih oblasti niti ne spravljajo v zapor. To je lahko brbljati v tujini, ko si sam na varnem. Tisti, ki so aktivni v prizadevanjih v Sloveniji za demokratizacijo političnega sistema, kar ogromno tvegajo, ker ima policija — ne samo mi v tujini — svoje skrbne kartotekarje, ki zabeležujejo, ko gre namreč državljani Slovenije na Drago, ali počne kaj drugega, kar je političnega značaja. Imel sem priliko govoriti s človekom iz Slovenije, o zanesljivosti katerega osebo nimam najmanjšega dvoma, da vodijo v Sloveniji takšno kartoteko kar za vsakega državljana. Vsako mora namreč imeti osebno izkaznico, moj sogovornik pa mi je razlagal, kako mu je nek njegov prijatelj, sicer povezan s policijo, pojasnil, koliko ve policija ravno o njem, mojem sogovorniku. Še ena zanimivost v zvezi s tem: Neki moj prijatelj, ki je sicer javno smatran za človeka iz naših „naprednih“ vrst, mi je rekel — tudi o njegovi zanesljivosti nimam najmanjšega dvoma — da, ko je bil nekoč v jugoslovanskem konzulatu v Clevelandu zaradi tega ali onega oprava, ostal sam v neki sobi in je brskal po knjigah na neki polici, nalezel na neko nenavadno nevezano knjigo. Nič sluteč jo je odprl in našel seznam njemu znanih clevelandskih Slovencev, pri njihovih imenih pa razne zanimive osebne podatke kot npr. kje živijo, koliko zaslužijo na leto in še vrsto drugih podatkov, ki bi morali biti privatni. Povedal mi je tudi imena nekaterih, ki so na tem seznamu bili. Izhajali so tako iz naprednih kot „ne-naprednih“ vrst. Osebo sem že vsaj parkrat slišal ponosnih besed naših starejših naprednežev, kako počaščeni da so bili, da je ta ali oni jugoslovanski diplomatski predstavnik o njih toliko ve-

del, ko ga prej v življenju sploh niso bili nikoli srečali. Dobrosrčna naivnost.

Mislim, torej, da oporečniki ali kritiki v slovenski družbi opravljajo veliko delo, ki ga je treba ceniti, ne pa omalovaževati. Morda več tvegajo, kot si sami zavedajo. Kajti, če pride političen preobrat s strani centralistov, bodo ti oporečniki in kritiki gotovo veliko plačali za svoje pogumno delo. Že kmalu po Titovi smrti, če se prav spominjam, sem na tem mestu pisal, da bo morala Jugoslavija slej ko prej kreniti v eno ali drugo smer: k bistveni demokratizaciji ali se vrniti v stalinistično vladanje iz prvih povojnih let. To trdim še vedno, le vzelo je več časa, kot sem pričakoval — in še ni odločeno. Slabšanje gospodarskega položaja se pa še nadaljuje in zaradi tega bi sklepal, da se bo moralo nekaj prelomnega značaja zgoditi v doglednem času.

To me povrne k že prej na tem mestu izraženemu mnenju, da bi se morali tisti med nami, ki se res zanimamo za usodo slovenskega naroda v domovini in zamejstvu, navezovati tesnejše stike, da bi mogli v primeru velikih dogodkov nastopiti bolj ali manj enotni v javnosti, še posebej pa pri naši vladi v Washingtonu in pri zveznem kongresu, širše mišljeno pa ob sodelovanju zavednih rojakov v drugih državah, Kanadi, Angliji, Avstraliji, Franciji, Nemčiji, Argentini, tudi pri vladah teh in drugih demokratičnih držav. Slišal sem že pripombo, da so bili pretekla desetletja taki poskusi, vendar to me dosti ne zanima. Gre za današnji in jutrišnji čas. Kar se je počelo v preteklosti, je stvar preteklosti. Morda bi se pa mogli iz prejšnjih neuspehov in pa tudi uspehov nekaj naučiti.

Rudolph M. Susel

(Ameriška domovina, 22. in 25. sept.)

„Politični piknik“ v Zajčji dobri

Mladinska organizacija je v začetku oktobra pripravila politični piknik v Zajčji dobri, kjer mladi večkrat prirejajo veselice. Udeležencev je bilo skoraj 2000, med njimi precej policajev, tudi v civilu. Zaradi slabega vremena, pa tudi drugih vzrokov, se prireditelj v začetku ni razvijala tako, kakor je bilo v načrtih. Prireditelji so namreč postavili jasna navodila, da vsak navzoč lahko prosto pove svoje mnenje in govori lahko pet minut.

Zanimive so bile pritožbe govornikov, ki so se sprva boječe oglašali, se počasi ogrevali, nato pa že kar krepko kritizirali. Tako se je npr. pritožil neki lastnik kioska v Mostah, kateremu so pristojne oblasti vzele dovoljenje in izročili posel albanskim konkurentom. Moščan je občino Polje-Moste naravnost obdolžil, da sprejema podkupnino, kar so mu novi lastniki Albanci tudi potrdili. Vrstile so se slične pritožbe, vse spremljane z več ali manj močnim ploskanjem, ki je pa nastalo najbolj močno, ko je padlo vprašanje na Jožeta Smoleta — predsednika SZDL —, zakaj Slovenci še ne zahtevajo odstopa Mikuličeve vlade. Le-ta je odgovoril, da so Slovenci že zahtevali nekaj odstopov zaradi afere Agrokomerca in tudi vladi poslali nekaj pripomb. Počakati pa da je treba, kakšne nove ukrepe bo naredila vlada.

Slišale so se glasne pripombe, da „večstrankarski sistem ni strašilo“, da Zveza komunistov ni ravno priljubljena v zadnjih letih, in dobra mera vprašanj je šla v smer slovenske samostojnosti. Govorilo se je, da bi vsaka republika imela svoj gospodarski sistem, skupna pa naj bi bila le zunanja politika in pa — če že mora biti — skupna vojska. Vprašanj in kritike je bilo dosti, kar vse dokazuje, da se ljudje zavedajo položaja, ki jih spremlja ter, da so zgubili zaupanje v socializem. Močna je bila pripomba — KJE NA SVETU PA SE JE SPLOH IZKAZAL SOCIALIZEM?...

Med prisotnimi je podpiralo neugodje tudi dejstvo, da mora Slovenija podpirati „nerazvite južne republike“ s svojimi prispevki, katere bi prav dobro lahko uporabila doma.

Politični piknik, kakor so imenovali v Sloveniji takšno srečanje, je bil menda prvi te vrste in je kmalu vzbudil zanimanje, predvsem kot novost. Število obiskovalcev je nara-

stlo in vneto so posegali v razpravljanje. Ljudje so se pa tudi oglašali po telefonu, kar je menda prenašal ljubljanski radio.

Ali bo nova oblika srečavanja, kjer lahko vsak poseže v debato in odkrito pove svoje mnenje — kaj pripomogla k izboljšanju položaja in sploh — ali se bo še ponovila?

P. D-ova.

Hyde park v Zajčji dobri

(Kot dopolnilo objavljamo še del članka, ki je izšel 9. oktobra 1987 v Delavski enotnosti.)

V socialističnih državah se dolga desetletja voditelji na javno mnenje niso kaj prida ozirali. Oblast je ravnala po svoje in venomer zatrdila, kako jo ogromna večina ljudi podpira in misli enako kot partija. Pri tem tudi Jugoslavija ni izjema, čeprav je res, da je zveza komunistov v svojih odločitvah vendarle morala upoštevati tudi razpoloženje ljudi. Pravzaprav je bila takrat, ko je v resnici izražala njihove interese, tudi najmočnejša. V celoti gledano pa je tudi pri nas prevladovalo mnenje o političnem monolitizmu in da le posamezniki razmišljajo drugače kot partija. Da ni tako, že vrsto let izpričujejo članki v različnih jugoslovanskih časnikih in časopisih. Navsezadnje je tudi Edvard Kardelj v svojem znamenitem delu „Smeri razvoja...“ govoril o pluralizmu interesov v naši družbi in se zavzel za demokratično soočenje le-teh.

Kako različna so hotenja posameznih družbenih skupin, se najizraziteje pokaže v kriznih časih. In ker se ta čas v Jugoslaviji spopadamo z zelo resno gospodarsko, politično in moralno krizo, je logično, da se v takem ozračju z veliko ostrino pokažejo tudi različni pogledi na to, kako premagati sedanje težave. Prav tako se z veliko ostrino postavlja vprašanje odgovornosti za to, da smo v te težave pravzaprav zašli. Ljudje

ne sprejemajo razlage, da smo vsi živeli prek naših možnosti in da smo zato vsi odgovorni za dolgove, zgrešene naložbe, inflacijo itd. Kako bi tudi lahko bili, ko pa za večino teh odločitev sploh nismo vedeli. Nekdo je odločal v našem imenu, zdaj pa, ko je potrebno plačati račun, se skriva za nekakšno splošno odgovornost.

Preteklo soboto so ljubljanski mladinci v Zajčji dobri pripravili politični piknik, na katerem so odprli mikrofon vsem, ki so želeli povedati, kaj mislijo o katerem koli problemu. To je bilo prvič, da so ljudje lahko v tako neposrednem soočenju z vodilnimi politikami povedali, kaj mislijo o razmerah v družbi. Seveda je bilo največ kritik usmerjenih na odločitve zvezne vlade. Ne samo zato, ker je ta po prepričanju ljudi najbolj odgovorna za padanje življenjske ravni, tolikšno inflacijo, padanje izvoza, zadolževanje v tujini itd., temveč tudi, ker ni pripravljena prisluhni dobrnamernim predlogom ali kritikam. Tako je na primer ljudi razburilo napovedovanje možnosti za ponovno uvedbo nekakšnih taks za prestop meje. Tak ukrep bi bil v popolnem nasprotju s temeljnimi opredelitvami naše družbe, vendar, kot govori izkušnja z depozitom, je mogoče sprejeti tudi takšen ukrep, pa čeprav si z njim naredimo ogromno politično in gospodarsko škodo.

Ludvik Skobrne

Kaj se pravzaprav dogaja v Zvezi komunistov

... Če je bilo leta 1984 v Zvezi komunistov Slovenije 126.000 članov, jih bo najbrž ob koncu leta manj kot 118.000. Izstopi so za razliko od prejšnjih let, postali prevladujoč način zapuščenja Zveze komunistov. V prvi polovici leta 1987 je bilo npr. izključenih 198 članov, kar je osemkrat manj kot jih je v istem času izstopilo. Med tistimi, ki zapuščajo ZK Slovenije, prevladujejo delavci, strokovnjaki in tehniki, mladina in upokojeanci. Zveza komunistov se pospešeno stara. „Povprečni“ član je bil na začetku desetletja star 39 let, zdaj je najbrž že 41 in več. Delež mladih od 27. leta se je s 23% leta 1981 zmanjšal za 11% vsega članstva letos.

(Delavska enotnost, Ljubljana, 9. oktobra 1987)

Mogoče ne veste, da...

- da mladi koroški raziskovalec dr. Fran Merkač v svoji študiji „Slovenci v Celovcu“, ki jo je finansiralo avstrijsko ministrstvo za znanost, navaja, da je v Celovcu naštel 1177 zavednih Slovencev...
 - da se je 2800 Leninovih knjig v makedonščini znašlo v maju na batajniškem odpadku pri Beogradu — približno tri tone papirja...
 - da so prijatelji dr. Reginalda Vospornika, urednika CELOVSKEGA ZVONA, ob njegovi petdesetletnici izdali šaljivo izredno številko te revije...
- MLADIKA, Trst, št. 5-6

Drugo zunanjo politiko

Časnikar Viktor Meier poroča, da v različnih delih Jugoslavije vedno ostreje kritizirajo jugoslovansko zunanjo politiko, češ da ni več v skladu s sedanjimi interesi države. Razni politiki sicer še nočejo ovreči principa nevrščenih, radi bi pa popravili ekstremno enostranost, katero je vpejal pokojni Tito. Slovenec Dolanc je v razgovoru z zagrebškim časopisom „Danas“ dejal, da se Jugoslavija po njegovem mnenju premalo zanima za Evropo. To mnenje je pravzaprav razširjeno po vsej Sloveniji in politik Smole je po svojem obisku Bavarstva celo izjavil, da bi se morala Jugoslavija priključiti Skupnemu evropskemu svetu.

V vzhodnih predelih Jugoslavije in predvsem v zunanem ministrstvu, katerega vodi bosanski musliman Dizdarević, pa naleti kritika Slovencev na močno reakcijo ter zagotavlja, da se Jugoslavija kar dolgo zanima za Evropo in Skupni evropski trg. Kritiki pa zopet odgovarjajo, da Jugoslavija zahteva zgolj kake koncesije od te ustanove in da prav malo misli, kaj bi s svoje strani doprinesla za okrepitev medse-

bojnih odnosov.

Pred kratkim so se pričeli razgovori o ponovni vzpostavitvi diplomatskih odnosov z Izraelom, katere je Tito leta 1967 enostavno prekinil — brez ozira na mnenje takratnega jugoslovanskega zunanjega ministra Nikežića. Več jugoslovanskih osebnosti, med njimi tudi nekdanji zunanji minister Popović, trdi, da Tito te poteze ni storil iz solidarnosti do arabskih držav, temveč zaradi svojih odnosov do Sovjetske zveze in njenih satelitov. Nekdanjo Titovo politiko v slovenskih krogih zelo kritizirajo. Tudi prekinitev odnosov z Južno Korejo je po mnenju Slovencev jugoslovanske gospodarske interese zelo oškodovala.

Po zadnjih poročilih zagrebškega „Danas-a“ so menda že napeljeni razni stiki, da bi se odnosi med Jugoslavijo in Izraelom boljšali. Pisec članka se pa vprašuje, če bo Izrael lahko pozabil jugoslovansko solidarnost s Sovjetsko zvezo v letu 1967 — posebno še, ker Jugoslavija tega koraka takrat ni bilo treba narediti.

D-ova.

Tudi komunisti so proti ustavnim spremembam

Ne samo izobraženci in mladina, tudi komunistični funkcionarji so na posvetu medobčinskega sveta Socialistične zveze delovnega ljudstva v Ljubljani odločno odklonili predlagane spremembe sedanje ustave. Zavzeli so se za večjo odgovornost republik in pokrajín za skupen razvoj, obenem pa dejali, da je treba upoštevati samostojnost republik. Zato je preveč dopolnil, ki širijo pristojnost zveznih organov, zveznega sodišča, zveznega javnega tožilca in ustavnega sodišča Jugoslavije. Diskutanti so menili, da zvezni tožilec ne more dajati obveznih navodil za delo nižjemu tožilcu.

TOVARIŠ S (POPOTNO?) PALICO

Sicer ne bi bilo vredno, da kaj več komentiramo obisk predsednika predsedstva Jugoslavije Lazara Mojsova v Argentini. Vidi se, da tovariši radi vzamejo v roke popotno palico in se sprehajajo po tretjem svetu, ali po državah, ki jih kot Argentina snubijo. Obisk je pač prešel kot marsikaj drugega, pozornosti ni vzbudil veliko, v parlamentu je nagovoril Mojsov zbrane poslance kar pri matici, podpisali so nekaj sporazumov o veterinarskih problemih, kulturni izmenjavi — koliko od te bo slovenske? — o ukinjanju potrebnih viz — mar bodo sedaj protikomunistične Slovence zavračali na meji?

Nečesa pa niso povedali v časopisih tukaj: Dan preden je Mojsov vzel v roke popotno palico in odšel na rajžo, je on in vse predsedstvo vzelo v roke drugačno palico: Predsedstvo samo — in ne morda le vlada ali policija — je namreč poslalo na Kosovo nekaj tisoč posebno izurjenih policajev, da naredo red, kajti kot kaže, je tam že nekaj zavrelo. Namreč „albanski teroristi in srbski nacionalisti“! In novi razred hoče to omejiti, saj so jim še vedno v spominu krvavi upori, pred nekaj leti, ki jih je vojska s težavo zatrla. Tedaj se je marsikdo od slovenskih vojakov vrnil nazaj v trugi!

Sedaj so ubrali srednjo pot: ne po-

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

narodnega blagra.

V podobnem vzdušju smo prišli do 6. septembra in do te čudne revolucije, ki jo je v Argentini povzročilo novo razmerje političnih sil. Država je postala „nevladljiva“, kajti niti radikalni je ne morejo sami vladati, ne peronistični guvernerji ne morejo vladati provinc. Sporazum je tako postal ne le neka hitrejša pot do skupnih ciljev, marveč življenjska potreba, če se hoče država sploh ohraniti. Pakt vodljivosti (gubernabilidad) se tako pokaže na političnem obzorju kot prva resna možnost političnega sporazuma v mejah demokracije. In, če pride do uspešnega zaključka, resna podlaga za nadaljnje delovanje in skupne napore političnih sil.

V DEVETIČ GRE RADO

Kar smo doslej omenjali, se tiče pakta in političnih strank. A v prvotni zamisli tega sporazuma je važno mesto zasedalo tudi soglasje med delavstvom in delodajalci, pa med enim in drugim ter vlado. Na tem področju pa rožice ne cveto. Podjetniki že vse zadnje čase ostro kritizirajo vladno gospodarsko politiko, sindikalisti pa so pred dnevi napovedali novo splošno stavko, in s tem dejansko strli premirje, sicer nepodpisano a še dokaj trdno, ki je vladalo na socialnem področju.

Sindikalni podvig ima svojo razlago in svojo zgodovino. V trm radikalni tudi niso imeli srečo. Po eni strani zaradi težkih socialnih razmer, po drugi pa zaradi zapletenih sindikalnih odnosov, so doživeli eno najhujših gremialnih ofenziv v zadnjih desetletjih. Nič manj kot osem splošnih stavk v zadnjih štirih letih vladanja. In sedaj je napovedana deveta splošna stavka za v sredo, 4. novembra.

Takoj po volitvah je v delavskih vrstah zavladala hujša nezadovoljnost. Že do tedaj je inflacija požrla precejšen del kupne moči delavskih plač. Zadnji inflacijski sunki pred tem precej travmatičnim zamrznjem, pa je bil le preveč hud udarec. A to dejstvo samo po sebi ne bi vodilo do splošne stavke, marveč do sektorialnih, v sklop posameznih gremijev, ki jih trenutno doživljamo, in jih bomo verjetno še v večji meri v teku meseca novembra.

Da bi v tem okviru govorili o socialnem paktu, je kaj težko. Kdor pozna Ubaldinija in njegov krog v CGT ve, da ne bo popustil na svojem stališču, če ne dobi česa velikega v zameno. Radikalna vlada pa kaj velikega ne more dati, ker tega nima.

PRVI KORAKI

ANEKDATE IZSELJENCEV V ARGENTINI

36.

Komaj smo zapustili ladjo, smo s prvimi borimi pesi hiteli v najbližjo trgovino, seveda v pristanišču. In tam me je nasmejano vprašal trgovec, če znam „castellano“. Gledala sem ga zastrašeno in boječe pomislila: „Saj še špansko ne znam, pa bom ‘castellano’!“

Marijan Kravos

Slovenska mladina na Tržaškem

Stvarnost, problemi in pričakovanja

Ni minilo veliko časa, kar sem imel priliko pogovarjati se z nekaterimi izmed vas v Evropi, in že se znajdem na drugem koncu sveta. Iz vročega poletja sem se v pičlih 15. urah preselil v milo buenosairesko zimo. In vendar sta mi obisk teh vaših sorjakov in dolgi razgovori, ki smo jih imeli ob kozarčku piva v kakšnem tipičnem zbirališču, da ne rečem gostilni, pustil globok vtis predvsem zaradi njihove čiste slovensčine, o plojene z vsjo tisto zvočnostjo, ki jo v tako obilni meri premore španski jezik. Njihova živahna narava, pripravljenost za vsako delo, živa aktivnost je vzbudila v meni zanimanje za ta skorajda nasilno amputirani del slovenskega naroda, ki je moral le zaradi svojega gledanja na svet rešiti sebe in svojo družino z odhodom, s potovanjem brez povratne karte. No, in vse to je pripomoglo, da se mi je odprl čisto nov pogled na zdmostvo, na ljudi, ki tam živijo, na mladino, ki se prav gotovo nenehno sprašuje, zakaj je bilo vse to potrebno. Tako smo se s Tomažem in Marjanom odločili, da poletimo tostran oceana, čeprav se cilji in pričakovanja na tem potovanju prav gotovo razlikujejo med seboj. Tudi jaz vam torej prinašam

pozdrave s tistega koščka ozemlja, ki je od naše matične domovine oddaljen le nekaj kilometrov: iz prelepega Trsta, prelepega pa če ne drugo zato, ker je moje rojstno mesto.

Že v Trstu sva se s Tomažem pogovarjala, o čem bi lahko vsakdo izmed nas kaj povedal. Jasno je bilo, da bo name padla izbira problematike, s katero se sam ukvarjam poklicno pa tudi ne. To je mladinska problematika, ki je ravno v teh zadnjih letih kar pogosta tematika naših razgovorov. Naj se vam zato najprej predstavim. Moje ime sicer že poznate, po poklicu sem srednješolski profesor (srednjo šolo obiskujejo pri nas otroci med 11. in 14. letom starosti), v popoldanskih urah pa se ukvarjam z dramatikom, točneje z igranjem v skupini Radijski oder. Poleg tega pa si štejem v čast, da sem že 25 let član največje slovenske zamejske mladinske organizacije, to je Slovenske zamejske skavtske organizacije, pri kateri krijem od oktobra lani tajniško mesto. Občasno pa sodelujem še pri Tržaškem mešanem zboru, ki ga vodi Tomaž Simčič. Zbor sestavljajo v glavnem mladi ljudje, večinoma mlajši od mene, tako da lahko rečem, da sem vsak dan v stiku z mlajšo generaci-

jo in se dnevno ukvarjam z njihovimi problemi in pričakovanji. Morda se vam bo to moje gledanje čudno zdelo, ko pa me od mlajših bratov ločuje le nekaj let. Toda generacije se danes zaradi nevzdržnega ritma življenja v naši družbi tako hitro spreminjajo, da je že desetletje dovolj za opazne premike in spremembe.

No, in s tem sem pravzaprav že prišel do srčike problema, ki se ga bom sedaj lotil s skromno sociološko analizo našega tržaškega mladinskega sveta.

Naj takoj na začetku povem, da se bom pri svojem izvajanju v glavnem opiral na dve raziskavi, ki sta bili izvedeni med mladimi v Trstu v letih 1984 in 1985. Prva je delo treh naših raziskovalcev Tomaža Simčiča, Petra Močnika in Marka Tavčarja, ki so ga leta 1984 izvedli med slovenskimi maturanti, drugo pa je zasnova italijanske ustanova CENSIS, ki je pred dvema letoma intervjujvala okrog 1000 mladih Tržičanov, Italijanov in Slovencev. Slednja, zaradi svoje temeljitosti in obsežnosti, odkriva podobnosti z vseitalijansko populacijo. Skratka, izsledki omenjene raziskave se lepo skladajo z vsesplošnim stanjem v Italiji in, upam si trditi, tudi v Evropi. Pri tem pa naj poudarim, da je stanje pri italijanski mladini zelo slučno tistemu, v katerem živi slovenska mladina. Njihova gledanja na svet in družbo ter njihova pričakovanja so si zelo blizu, tako da si je že marsikdo privoščil trditev, da

postajajo naši mladi „slovensko govoreči Italijani“. Žal, pa moram ugotoviti, da se taka izjava kar precej približuje resnici, predvsem če pomislim, da postajajo razlike med Slovenci v zamejstvu in v matici vedno večje; vedno večje je tudi medsebojno nepoznavanje. Sistem življenja v Italiji se preveč razlikuje od jugoslovanskega, tako da se zamejska mladina le v izjemnih primerih istoveti s sovrstniki z onstran meje. Tudi različna zgodovinska preteklost (mislim tu predvsem na zgodovino zadnjih poveljnih let) je pripomogla k oblikovanju te razpoke, pa čeprav so si njihova gledanja v marsičem podobna.

Poglejmo torej, kakšna je tržaška mladina v luči statističnih podatkov. Pri obeh raziskavah so avtorji menili, da je običajna drža mladincev pri nas ta, da se uresničuje le v vsakodnevnem življenju in si pri tem ne postavlja velikih ciljev, ne ustvarja načrtov za kakršnokoli prenovo. In če že ima načrte morajo ti biti čim bolj konkretni in uresničljivi, pri tem pa privilegira predvsem področja lastne identitete in samouresničevanja, kar ga privaja do skrajnega personalizma in individualizma. Velikih kolektivnih idealov ni več. Klasične ideologije so v krizi. Poleg tega preveč to generacijo globoko nezaupanje v katerokoli institucijo, pa naj bo to politična stranka, Cerkev ali kakšna druga strukturirana oblika družbenega življenja. Naj podčrtam dejstvo, da velja ta trditev res za vsa mladino, pa naj bo katoliška,

Celo skupek delavske in socialne zakonodaje, ki jo je predsednik Alfonsin potrdil za izredno zasedanje parlamenta, ki se je te dni pričelo, nima jasne usode, in bi tudi potrditev v senatu prišla prepozno, da bi pogasila ogenj splošne stavke.

DALNOGLEDI SO V MODI

Razumljivo je, da splošna stavka hudo moti radikalno vlado. Moti pa tudi marsikatero peronističnega veljaka. Sam izvoljeni guverner Cafiero ni bil kaj preveč navdušen nad tem podvigom sindikalistov. Preveč ima problemov v provinci bodočega vladanja, in pa zlasti v reorganizaciji stranke, kjer bi se rad povzpela na prvo mesto.

Mnogi opazovalci te notranje premike, tako med peronisti, kakor pri radikalih, skozlagajo kot tih boj tistih, ki razlagajo daljnogledne opazuje obzorje konec leta 1989. Zato je v tem notranjem trenju mnoge želja in upov na predsedniško kandidacijo. Pri peronistih je položaj nekoliko jasnejši, a boj bo verjetno hujši kot pri radikalih. Peronisti imajo temeljno dve izbiri: Cafiero, kot nova zmagovita zvezda na peronističnem nebu, ali pa riohanski guverner Menem, kateremu se že precej časa cedijo sline po predsedniškem stolčku.

Med radikalni se je pa prav te dni z novo silo pričelo opazovanje daljnega obzorja. Čim jasneje postaja, da je skoraj nemogoče spremeniti ustavo in prid ponovni kandidaturi dr. Alfonsina, se radikalni možje pričenejo ozirati okoli po kakšnem možnem in privlačnem kandidatu. Po 6. septembru so jasno spoznali, da ni le stvar stranke, da ta postavi katerikoli kandidata, ljudje ga naj pa volijo. Jasno je, tudi njim, da volilci izbirajo. Za uspeh je torej potrebno predstaviti jim kaj dobrega, privlačnega.

V tem položaju se z večjo močjo kaže ponovno izvoljeni kordovski guverner Angeloz. Precej pozitivnih odtenkov ima v stranki: je pristaš struje „línea Córdoba“, ki se ni vtikala v notranje boje v stranki, torej ni v slabih odnosih z nobeno notranjo strujo. Je guverner ene izmed dveh osamelih provinc, kjer so zmagali radikalni. Na guvernerskem mestu se je pokazal za zelo uspešnega moža, ki je celo o pravem času znal zasakati krmilo spricho možnega porasta peronizma v provinci. In končno, predstavlja čisto radikalno tradicijo v provinci, ki je stranki vedno nudila čvrste osebnosti: npr. v zadnjih desetletjih bivši predsednik Illia, ali sedanji podpredsednik Víctor Martínez, svojevrsten, svojevolen a v bistvu stranki zvest.

Tako eni in drugi iščejo v daljni bodočnosti, medtem ko je vlada zapletena v eni najtežjih kriz zadnjih časov.

levo ali kako drugače usmerjena: Iz tega pa izvira zaskrbljujoče odklanjanje odgovornosti: saj so obstoječe ustanove delo starejših generacij, ki naj jih zato tudi sami vzdržujejo. Važnejše jim je njihovo lastno življenje in značilo je zapiranje v dvojice ali manjše skupine prijateljev. V družini kot institucijo sicer še vedno verjamejo, pojmujejo jo pa na čisto nov način: zakon ni več nerazvečljiva svetinja in tudi pojem življenja v dvoje brez zakonske zveze (ne cerkvene ne civilne) si vedno bolj utira pot.

Vse to pa ne pomeni, da živi mlajša generacija pri nas brez idealov, kot se to večkrat nepremišljeno izjavlja v pogovorih, le da je njihova lestvica vrednot popolnoma spremenjena. Nepojmljiva bi bila npr. danes izjava, ki smo jo pred petnajstimi leti kar pogostokrat slišali: najprej sem pripadnik določene ideologije, nato sem Slovenec, šele na koncu pride vse ostalo. In resnično se sprašujem, kdo je bolj iskren v svojem gledanju in dosleden v svojem življenju: agitatorji študentovskih nemirov leta '68, ki so se tako noro zagajali proti vsemu obstoječemu — od načina oblačenja preko glasbe do vseh tedanjih struktur — in jih danes srečamo v jopi in kravati ujeti v iste strukture proti katerim so se borili, ali današnja mladina, ki postavlja na prvo mesto vrednote kot so: ljubezen, prijateljstvo, delo, kultura in izobrazba, družina, zabava, prihodnost (po podatkih raziskave CENSIS).

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Vožnje na medkrajevnih progah so se v začetku septembra podražile za 11%. Povišica naj bi pomagala kriti višje stroške za gorivo, zavarovanja in drugih izdatkov. V letošnjem letu so se vožnje podražile že za 85%.

MARIBOR — Stoletnico je praznoval Zlatorog, ki proizvaja čistilne produkte. Zlatorog je največji jugoslovanski izvoznik detergentov.

LJUBLJANA — Ker ni denarja za vzdrževanje lokomotiv in vagonov, je vodstvo Jugoslovanskih železnic pripravilo predlog, da bi redne pregledne in popravila delali vsakih 18 mesecev in ne enkrat na leto. Temu so se v Ljubljani uprli, ker ekonomski problemi ne smejo ogroziti varnosti prometa. Poleg tega je jugoslovanski voznik park sto odstotno izkoriščen.

SEŽANA — Pisatelje Srednje Evrope je povabilo Društvo slovenskih pisateljev na srečanje. Na zaključnem sestanku v jami Vilenici so prebrali odlomke pisateljev šestih držav in podelili nagrado Vilenica Avstrijcu Petru Handkeju. Organizatorji so bili zadovoljni s srečanjem in se odločili, da bodo na naslednja srečanja povabili še druge pisatelje manjših narodov, ki jih to pot ni bilo.

MARIBOR — „Vesela jesen“ je slovenski najstarejši popevkarski festival. Letos je prvo nagrado „Zlati klopotec“, ki ga podeljuje občinstvo, odnesla popevka Edvina Fliserja Moj Maribor; zapela sta jo E. Fliser in Vinko Šimek. Strokovna žirija pa je izbrala Janeza Hvalca N'coj, ki jo je izvajal ansambl 12. nasprotje.

SEMPETER PRI NOVI GORICI — Kar 70 odstotkov proizvodnje alternatorjev z regulatorjem in drugih elektronskih delov bo šlo prihodnje leto v izvoz iz Iskre Avtoelektrika. Celotna letna proizvodnja naj bi z novimi prostori in tehnološko opremo narasla na 730 tisoč alternatorjev z regulatorji.

PRIMORSKI ROJAKI

Po zadnjih informacijah je možno dobiti pokojnino od italijanske države za vse uslužbence ali vojake, ki so pred vojsko ali pozneje VSAJ ENO LETO v svoji službi prispevali na sklad INSP — Istituto Nazionale Previdenza Sociale. Velja tudi za vdove.

Pozanimajte se pri najbližjem italijanskem konzulatu!

HAAG, Nizozemska — Na šestem video festivalu je med 94. video projekti iz vsega sveta bil predstavljen slovenski video Os življenja, delo Marine Gržinič in Aine Šmid.

LJUBLJANA — Meritve radioaktivnosti v hrani, pridelani v Sloveniji, kaže na nizko raven cezija 137 in cezija 134. V vseh primerih je daleč pod dopustno mejo; izjema sta le dve vrsti gob — ciganečki in vijoličasta bledivka — ki pa se ne jedo veliko.

LJUBLJANA — Slovenska industrija je v primeri z lanskimi prvimi osemimi meseci izboljšala svojo produktivnost za 0,8%. Pričakujejo, da bo letos za 2,6% višja od lanske.

LJUBLJANA — 160 let mapnega arhiva v Ljubljani so praznovali z odprtjem razstave različnega gradiva, cesarskimi patenti in predpisi za meritve, ter najnovejšimi katastrskimi izmeri na gradu Bogenškerk pri Litiji. Prvi mapni arhivar je bil grof Klement Margheri, nastavljen leta 1827.

UMRLI SO OD 10. do 16. septembra 87:

LJUBLJANA — Antonija Dolinar roj. Francelj; Franc Lopatič; Jožefa Kramar roj. Penca; Franc Leban; Marija Ogrizek roj. Frlec, 85; Matija Bašek, 80; Ana Majdič; Ivan Zalaznik; Franja Blažič roj. Resman, 82; Severin Savič; Viktorija, Elsen roj. Vrhnec; Jože Brečko; Antonija Zemljak; Anton Nose; Slava Vanič roj. Lavrič; Milan Selan; Vlasta Cremenjak roj. Burdych; Josip Gregorič; Franc Babič; Jožef Furlan; Rudi Trtnik; inž. Zdenko Leskovec; Klara Boltar, 88; Albert Cretnik, 89; Marija Grošelj roj. Videmšek; Milan Osojnik; Pepca Režek; Miro Kupljenik; Bogo Brezigar; Pepca Jare; Josip Lesjak; Slava Tomšič roj. Kalinger; Peter Doberlet; prof. Anton Koren; Mira Novak roj. Plevnik; Ivan Smerke (Kordinov ata), 86.

RAZNI KRAJI — Angelca Stojmanovič, Celje; Mihael Plevel, 94, Preska pri Medvodah; Marija Jazbec roj. Škerbec, Bistrica ob Sotli; Anton Cijak, Smlednik; Anica Jevševar roj. Zabukovec, Vrhnice; Stanislav Bahor, Sv. Duha v Semečju; Ivana Kobal roj. Kermavnar, Planina pri Rakeku; Franc Bajt, Zagradec pri Ivančni gorici; Nežka Debevc, Koče; Matjaž Arsenjuki, Zalec; Stanko Jakšetič, Ilirska Bistrica; Stefan Drevnšek, Vrhnika; Kare Mihevc, Idrija; Abinca Murn roj. Zajc, Ločna v Novem mestu; Danica Sever roj. Štefin, Postojna; Franc Štebe m., Komenda; Stanko Požar, Bazovca; Jože Arh, Podipovica pri Izakah; Stanko Medija, Zagorje ob Savi; Ivan Piščanc, Griže pri Sežani; Miha Sever, Trbovlje; Ivan Judež, Krško; Ana Kjučevšek, Radeče; Lazar Božič in prim. dr. Eman Pertl, Maribor; Viljem Bezenšek st. in Zoran Štruc, Celje; Marija Klemenac, Velenje; Helena Zalokar roj. Vidmar, 75, Domžale; dr. Peter Rems, Novo mesto; Stefan Božič, Dob pri Domžalah; Angelca Grčić roj. Kušljan, Šentjernej; Slavka Primožič roj. Lukeanc, škofja Loka; Fani Kambič, Vojska vas; Mari-

SLOVENC V ARGENTINI

Osebne novice

Krsti: Krščena je bila v cerkvi Marije Pomagaj Tatjana Gričar, hčerka inž. Francija Gričarja in ge. Bernardke roj. Durič. Botrovala sta ga. Marica Črnugelj in Jani Durič. Krstil je pater Alojzij Kukovica.

Dne 17. oktobra pa je bila krščena v cerkvi Sv. Roze v Munro Erika Tatjana Šenk, hčerka Marjana in ge. Pavle roj. Tomažević. Botrovala sta ga. Marija M. Tomažević por. Oven in Stanislav Šenk. Krstil je župnik Albin Avguštin.

Krščen je bil tudi Nikolaj Marija Arabeti, sin dr. Celsa in prof. Lojzike, roj. Dimnik.

Srečnim staršem iskrene čestitke!

Poroka: V nedeljo, 18. oktobra sta se poročila Mojca Teraš in Daniel Bedoyan. Za priči sta bila Janko Lesar in ga. Roza Arabian, čestitamo!

Predsednik Slovenskega narodnega odbora g. Rudolf Smersu je pred kratkim zbolel na srcu in je bil takoj operiran. Operacija je odlično uspela in je g. Smersu na najboljši poti okrevanja. Vsi mu želimo čimprejšnje ozdravljenje!

EMI KESSLER OB 80-LETNICI

Bog Vas živi in še na mnoga leta! Vsa slovenska skupnost Vam kliče ob tem pomembnem jubileju, posebno pa še Slomskovci v Ramos Mejiji, saj si brez Vas prav težko predstavljamo naše skupno življenje v Domu.

Ga. Ema je bila rojena 20. oktobra 1907 v Borovnici pri Ljubljani. V družini je bilo deset otrok, blaga mati in strogi oče. Po meščanski šoli in Kristofovem dvoletnem trgovskem tečaju je opravljala razne službe, dokler se ni zasedrala najprej kot družabnica, nato pa kot lastnica znamenitega Ria, v takratni Šlembergovi ulici v Ljubljani. Kdo od nas starejših se ga ne spomni? Kolikokrat smo se kot uboge študentske pare tam poceni najedli. Ime samo nam je vedno eksotično zvenelo, zlasti še ko smo v šoli zvedeli, da obstaja nekje daleč v Južni Ameriki mesto Rio de Janeiro. Po pripovedovanju ge. Eme je eden prejšnjih lastnikov nekje zvedel, da rio pomeni reka in mu je bilo ime takoj všeč, ker so v lokalni stalno valovili ljudje, kot reka, ven in noter.

Konec vojne je zadel go. Ema v Ljubljani in se je kot zavedna in načelno jasna Slovenka umaknila v

Mrak, Preska pri Medvodah; Antonija Rozman, Domžale; Ciril Mlinar, Vrhnika; Mirko Razpovelj, Trbovlje; Ančka Knap roj. Meden, Cerkljica; Franc Rant, Dobrava v Mariboru; Tezija Potrbina roj. Novak, Mirna; Martin Plevnik, Barbara na Prevaljah;

tujino. Preko Avstrije, italijanskih taborišč in Nemčije, je maja 1948 prišla v Argentino. Tu se je začela druga doba njenega življenja. Podjetna, kot je vedno bila, je kmalu začela z restavracijo na ulici Alvarado, tu v Ramos Mejiji. Spet bi vprašal, kdo ni te restavracije poznal? Tam je bilo zbirališče slovenskega življa, tam so bile poroke, praznovali so se krsti in godovi, skratka prijetna, domača, slovenska gostilna.

Toda leta so tekla in nastopil je čas pokoja. Ga. Ema se je umaknila v skromno stanovanje, kjer veliko bere, veliko moli pa s „štumfi“ se ukvarja, da malo podpre pokojnino, ki ni bogve kako obilna.

To naj bi bila nekako okvirna slika njenega življenja. Toda to življenje ni ostalo prazno. Zнала mu je dati bogato vsebino. Doma v Borovnici je bila Orlica od vsega začetka. Pozneje je postala predsednica Orliškega krožka in sodelovala s Centralno zvezo. Že pred vojno je sodelovala v Ligi žena in mater, Elizabetini konferenci in pozneje pri Zimski pomoči Ljubljanske pokrajine.

Vsa ta zaposlitev ji ni preprečila tudi gledališkega udejstvovanja, obiskovala je šestovo gledališko šolo in še in še. Med vojno je bil Rio zatočišče domobrancev. Kadar smo prihajali v Ljubljano, smo vedeli, da bomo tam toplo sprejeti, pa tudi izpod pulta se je prikazal marsikak priboljšek, ki ga že dolgo nismo videli. Samo ga. Ema in Bog vesta, koliko naših ljudi se ji je posrečilo spraviti iz italijanskih zaporov. Toda ne samo naših, zanje so bili vsi Slovenci. Tako je rešila npr. obo sinova pesnika Otona Župančiča.

Toda to je že daleč. Stopimo bliže. V Argentini je razvila neverjetno gledališko delavnost. Sodelovala je pri Slovenskem izseljenškem odboru, pozneje pa pri Slovenskem odboru. Sama je ustanovila svoj Mladinski oder in končno je režirala nešteto iger tu v Slomškovem domu, kjer so se naši otroci igraje sprejemali s književno slovenščino. Otroci pa ni učila le iger, temveč tudi folklornih nastopov, telovadbe in simboličnih vaj. Celo na televiziji so večkrat nastopili. Bila je odbornica vseh prvih odborov Slomškovega doma in opravljala vse mogoče funkcije, tako da je njeno ime z začetki Doma najtesneje povezano.

Tudi je bila zvesta prijateljica slovenske knjige, ki jo je stalno širila med rojake.

Politično je vsa dolga leta pristašica Slovenskega državnega gibanja, zadnje čase pa se veliko ukvarja z Zvezo slovenske akcije, s sedežem v Avstraliji.

Ga. Ema, gredo vam naša voščila, gre vam pa predvsem naša zahvala za zvestobo, ki ste jo dajala našim skupnim idealom vsa ta dolga leta. Najlepša vam hvala!

M. Schiffrer

Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Svobodne Slovenije, ki želi jubilarntki veliko sreče in se ji zahvaljuje za njeno neumorno delo.

MENDOZA

† JOŽE BAJDA

V petek, 16. oktobra nas je Mendocane po dolgoletnem in težkem bolehanju, ki ga je z vsoto potrpežljivostjo in vdanostjo ter trdnostjo voljo prenašal, za vedno zapustil Jože Bajda.

Pokopali smo ga v soboto, 19. oktobra popoldne na pokopališču „Jardín de Descanso“ z mašo zadušnico, ki jo je daroval dušni pastir Jože Horn in pri kateri so vsi številni pogrebci peli mašne pesmi. Tudi na grobu so mu zapeli v slovo „O srečni dom nad zvezdami“. Poslovilni govor je imel Stane Grebenc.

Jože Bajda je bil rojen 19. marca 1904 v Štepanji vasi pri Ljubljani, dočkal je torej kar častljivo starost 83 let.

Pravilno je povedal ob grobu S. Grebenc: „Danes polagamo v grob človeka, majhnega po zunanji postavi, po duhu in volji pa veličana. Z njim lega v grob eden od stebrov, ki je veliko let podpiral zgradbo našega slovenstva in katoličanstva. Preživel si dve vojni v domovini in končno moral v Argentino... V času med obema vojnama si sodeloval v raznih prosvetnih in verskih organizacijah. Ker se nisi strinjal z idejami Osvobodilne fronte, si odšel v begunstvo...“

V Mendoci je z žilavo delavnostjo — bil je po poklicu krojač — preskrbel družini lasten dom. Posvetil se je tudi tu brez obotavljanja našemu verskemu in prosvetnemu življenju. Več let je vodil moško Katoliško akcijo. Od vsega početka je bil delaven odbornik našega Društva in petkrat izvoljen za njegovega predsednika.

Imel pa je pokojni tudi pesniško žilico. Na vseh pomembnejših in slavnostnih prireditvah — npr. ob obisku škofa Rožmana — je naš Jože z lističem v roki nenapovedano stopil na oder in povedal svoje prigodniške verzice.

„Potrudil se bomo — je zaključil govornik — živeti po tvojem zgledu. Za tvoje plemenito delo, ki si ga v svojem življenju storil, naša skromna zahvala z željo, da ti Bog vse bogato poplača.“

Bb.

Lahkoatletski turnir SDO-SFZ

Tudi letos sta SDO in SFZ organizirali svoj lahkoatletski turnir, na katerem smo mladi lahko znova preizkusili svoje zmoglosti.

V ponedeljek, 12. oktobra, smo se že zgodaj jutraj zbrali v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejiji. Ob 9 smo imeli sv. mašo, pri kateri smo Bogu darovali naš dan. Maševal je naš duhovni vodja Franci Cukjati; potem pa smo takoj pričeli s celodnevni tekmovanjem. Sodelovalo je 54 fantov in 40 deklet iz različnih krajevnih odsekov. V raznih panogah so tekmovali med seboj, predvsem pa preizkušali samega sebe in odkrivali svoje možnosti. Veseli smo, ker se je letos opogumilo ter tekmovalo lepo številno fantov in deklet prvokrat.

Izidi tekmovanja so sledeči:

SDO:

Tek 100 m.: 1. Petkovšek Elizabeta (14"53, SM), 2. Urbančič Veronika (14"96, SJ), 3. Dobovšek Saška (15"15, RM), 4. Štefe Sonja (SJ), 5. Malovrh Veronika (SJ) in 6. Petkovšek Danica (SM), Podržaj Angelca (SM), Tomažević Helena in Zazula Adrijana.

Tek 400 m.: 1. Kristina Kremžar (1'14"21, RM), 2. Frontini Cintia (1'21"78, SM), 3. Bregar Cilka (1'32"07, SJ), 4. Bitenc Marjana (RM), 5. Hvalica Marija (RM).

Tek 1.500 m.: 1. Burja Marjana

(5'56"46, L), 2. Tomažin Sonja (5'58"48, RM), 3. Čop Alenka (M), 4. Zupanc Alenka (SJ), 5. Tomazin Gabrijela (RM), 6. Zupanc Marija (SJ), Tomazin Monika (RM), Štrfliček Ingrid (RM), Petkovšek Elizabeta (SM), Arnšek Cilka (Bariloche), Arnšek Katica (B).

Štafa 4x100 m.: 1. San Martin: Podržaj Angelca, Petkovšek Danica, Jerman Veronika in Petkovšek Elizabeta (1'20"16), 2. San Justo: Urbančič Veronika, Štefe Sonja, Oblak Irena in Malovrh Veronika (1'20"61). Skupina iz Ramos Mejije je bila diskvalificirana: Tomazin Sonja, Dobovšek Saška, Kremžar Kristina in Tomažević Helena.

Met krogle: 1. Magister Nevenka 8,625 m (RM), 2. Miklavc Beti 7,45 m (RM), 3. Burja Marjana 7,33 m (L), 4. Adamič Silvija (SJ), 5. Čop Alenka (M), 6. Bohinc Lilijana (RM), Smole Anka (RM), Levstik Elizabeta (SJ), Ahčin Adrijana (M), Zorko Tatjana (SM) in Corn Andreja (SM). Pojasniti moramo, da so letos dekleta metala petkilsko kroglo (po pravilih se meče štirikilsko).

Skok v višino: 1. Čop Alenka 1,35 m (M), 2. Burja Marjana 1,30 (L), 3. Štefe Sonja 1,30 (SJ), 4. Urbančič Veronika (SJ), 5. Šušteršič Marjana (RM), 6. Tomazin Monika (RM) in Petkovšek Beti (SM), Frontini Cintia (SM) in Petkovšek Lučka (SM).

Skok v daljavo: 1. Dobovšek Saška 4,22 m (RM), 2. Štefe Sonja 4,06 (SJ), 3. Poberžnik Andreja 4,02 (SJ), 4. Šušteršič Marjana, 5. Dobovšek Monika (RM), 6. Frontini Cintia (SM), Petkovšek Sandra (SM).

SFZ:

Tek 100 m.: 1. Magister Martin 11"80 (RM), 2. Miklič Rok 12"32 (SJ), 3. Marolt Pavel 12"46 (RM), 4. Petkovšek Gabi (SM), 5. Magister Tomaž (RM), 6. Trpin Marko (SJ), Godec Štefan (SJ) in Grohar Tomaž (M).

Tek 400 m.: 1. Durič Jani 1'00"24 (RM), 2. Miklič Rok 1'00"34 (SJ), 3. Magister Martin 1'02"33 (RM), 4. Rode Tone (RM), Leber Aleksander (SM), 6. Čop Marko (M), Rant Gabi (M), Jerab Janko (SJ), Lovšin Dani (SJ) in Bertoneclj Bogdan (Bariloche).

Tek 1.500 m.: 1. Vombergar Marko 4'53"01 (RM), 2. Mavrič Miloš 4'54"18 (SM), 3. Lavrič Lojze 4'55"9 (RM), 4. Čop Marko (M), 5. Zupanc Dani (SJ), 6. Mežnar Ivan (M), Petkovšek Marjan (SM), Smole Stanke (RM), Adamič Tone (SJ), Rovnan Milan (SJ), Rezelj Andrej (M) in Toni Žitnik (L).

Tek 3.000 m.: 1. Grom Gerard 10'13"16 (SM), 2. Petkovšek Tomaž 10'26"00 (SM), 3. Mavrič Miloš 10'49" (SM), 4. Vombergar Marko (RM), 5. Dobovšek Jani (RM), 6. Petkovšek Martin (SM), Petkovšek Marjan, Bertoneclj Bogdan, Štefan Burja

(L), Zupanc Dani (SJ), Rovnan Milan (SJ), Adamič Tone (SJ), Smole Stanke (RM), Lavrič Lojze (RM), Mežnar Ivan (M), Rezelj Andrej (M), Petek Marko (M), Grohar Tomaž (M), Čop Marko (M), Gaser Sandi (M), Martin Magister (RM) in Toni Žitnik (L).

Štafa 4x250m.: 1. Ramos Mejija: Marolt Pavel, Durič Jani, Rode Tone in Magister Martin 2'15"14; 2. San Justo: Miklič Rok, Erjavac Lojze, Trpin Marko in Urbančič Jure 2'17"29; 3. Morón: Dominik Oblak, Rezelj Andrej, Rant Gabi in Mežnar Ivan 2'35"17; 4. San Martin: Leber Aleksander, Petkovšek Gabi, Podržaj Miha in Grom Gerard.

Štafa 4x100 m.: 1. San Justo: Miklič Rok, Erjavac Lojze, Trpin Marko in Urbančič Jure 1'03"90, 2. San Martin: Petkovšek Gabi, Podržaj Miha, Žigart Fredi in Grom Gerard 1'04"48. Moštvo iz Ramos Mejije je bilo diskvalificirano: Hribar Gregor, Rode Tone, Magister Martin in Marolt Pavel.

Met kopja: 1. Jerman Tone 45,94 m (SM), 2. Grom Gerard 43,06, 3. Oblak Tone 42,18 (SJ), 4. Dobovšek Jani, 5. Urbančič Jure, 6. Oblak Peter (SJ), Štefan Burja, Rezelj Andrej, Mežnar Ivan, Miklič Rok, Škraba Dani, Marolt Pavel, Magister Bogdan, Žigart Fredi, Hribar Gregor, Oblak Martin in Mavrič Pavel (SM).

Met diska: 1. Burja Štefan 27,82 m (L), 2. Magister Bogdan 27,60 (RM), 3. Urbančič Jure 27,34 (SJ),

4. Škraba Dani (RM), 5. Oblak Martin (SJ), 6. Dobovšek Jani (RM), Rezelj Andrej, Mežnar Ivan, Dimnik Martin (SM), Jerman Tone, Žigart Fredi in Miklič Rok.

Met krogle: 1. Oblak Martin 9,445 m (SJ), 2. Kržišnik Marko 9,36 (SJ), 3. Škraba Dani 8,965 (RM), 4. Oblak Tone, 5. Burja Štefan (L), 6. Rezelj Marko (SM), Selan Marko (RM), Rezelj Andrej (M), Rezelj Lojze (SM) in Mavrič Stanko (SM).

Skok v višino: 1. Urbančič Jure 1,65 m (SJ), 2. Rant Gabi 1,60 (M), 3. Jerman Tone 1,60 (SM), 4. Hribar Gregor, 5. Mežnar Ivan, 6. Magister Bogdan, Žigart Fredi, Leber Aleks (SM), Hočevar Albert (SJ) in Erjavac Lojze.

Skok v daljavo: 1. Magister Martin 5,94 m (RM), 2. Corn Marko 5,70 (SM), 3. Erjavac Lojze 5,58 (SJ), 4. Durič Jani, 5. Urbančič Jure, 6. Rode Tone, Jerman Tone, Dimnik Martin, Adamič Tone, Jerovšek Marko (M) in Rant Gabi.

Čestitamo vsem vam, ki ste sodelovali, posebno pa še tistim, ki ste dosegli prva mesta.

Lepo je bilo videti vsakega: mlade, starše in družine, ki so nas spremljali na tem našem turnirju, kjer je prevladovalo veselo prijateljsko vzdušje.

Vabimo in pričakujemo pa že naslednje leto še več tekmovalcev in spremljevalcev. Na svidenje na našem prihodnjem lahkoatletskem turnirju.

a-er

MALI OGLASI

ZA DOM

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge — Bolívar 224, Ramos Mejía, T. E. 654-0352.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - Andrej Marolt, Martínez de Hoz 110, San Miguel, T. E. 664-1656.

SANTARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov. Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel. T. E. 664-1656.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik; ponedeljek, sreda, petek od 17. do 19., Don Bosco 168 — San Isidro; T. E. 743-5985.

dr. Franc Knavs — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Pcia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadstr. E - Tel. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

ARHITEKTI

arh. Jure Vombergar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Av. Gaona 2776 - 1706 Haedo T. E. 659-1413.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 885, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bmč. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 14. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bmč. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 14. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure. (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Urađuje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA RAMOS MEJIA. V pritličju poslopja Sloge, Moreno 129. Od ponedeljka do petka od 16.—19. ure, za denarne vloge pa tudi ob nedeljah od 10.30—12.30. T. E. 658-6574 — 654-6438.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Urađuje ob četrtek od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

ANDREJ FINK

S Prešernom pod Južnim križom

S tem naslovom se je predstavil dr. Andrej Fink na letošnjih 22. študijskih dnevih Draga '87 v soboto, 5. septembra. Njegove uvodne besede smo v glavnem objavili že v letošnji številki 35 našega lista, zato preidemo zdaj kar h glavnemu delu govora.

I.

Razmišljanje je postavljeno pod Prešernovo ime in pokroviteljstvo. Verjetno bomo soglašali v tem, da je Prešeren eno izmed najboljših izhodišč za obravnavanje slovenske problematike. V Prešernu se za nas steka skoraj vse: klasika in univerzalnost, krščanska tradicija, velika, globoka, prisrčna in moška ljubezen do svojega naroda, močan čut za svobodo proti absolutizmu, iskanje prostosti in končno sprostitev v vzvišenosti in plemenitosti kljub človeški revščini, ki se veže na „bostran“ Karonovga broda, fin čut za ostro kritiko političnih, kulturnih in socialnih razmer sodobnikov. Skratka, Prešeren je simbol slovenstva, simbol takrat in sedaj trpečega slovenstva, simbol poezije, simbol naših stoletnih upov in strahov pa tudi simbol v trpljenju prekaljene vedrine, ki je sposobna v idejah in oblikah kristalne Zdravljice. Prešeren je ena sama simfonija. Njeni akordi zvenijo in objamejo totalno. To je simfonija, ki jo izvaja stoglavni orkester. Kako težko smo se Slovenci dokopali do takih simfonij in takih orkestrorov. Vse preveč je bilo gasilskih godb, orkestrorov in ansamblov za vaško uporabo („Kranjec moj mu osle kaže“), ki so zveneli plehko ter dostikrat igrali elementarno in ne izdelano narodno melodijo. V tej melodiji smo sicer vedno iskali harmonijo, a je ta spet bila večkrat preveč preprosta in brez fines. Ker nočem biti krivičen, naj dodam, da to ni bilo samo po lastni krivdi in da je bilo posledica okoliščin, danosti in pogojenosti našega življenja. A vendar, kako smo bili in smo vedno veseli in ponosni, kadar kdo izmed nas pogleda „čez planke“ in se povzpne na svetovno raven. Prešeren je kultura v veliko začetnico. Prešernov genij blesti od tedaj in Slovencev kaže edino možno pot, pot kvalitete, pot odprtosti. Ta pot ne sprušje, če je huda ura ali zložen teren, po katerem moramo

Slovenska kulturna akcija

14. KULTURNI VEČER

Franc Sodja: PISMA MRTVEMU BRATU

avtobiografsko duhovno delo

Knjigo bo predstavil ANDREJ ROT

7. novembra ob 20. uri v gornji dvorani Slovenske hiše. Knjiga bo tedaj na razpolago.

SDO - SFZ

8. NOVEMBRA 1987

SKUPNI
MLADINSKI
DAN

ob 8.00 začetek tekem
ob 11.00 sveta maša pod ombujem
ob 13.00 kosilo
ob 18.30 kulturni program

Nato prosta zabava

NA PRISTAVI

Naš dom San Justo

v nedeljo, 1. novembra, ob 20. uri

ponovitev

Jurčičeve igre

Deseti brat

za šolske otroke in srednješolce
prost vstop.Pred igro in po njej
na razpolago večerja.

Lepo vabljeni!

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO
Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756
Tel. 651-1760 - Urađuje ob torkih
od 18. do 20. ure in ob nedeljah od
9,30 do 11,30 (gdč. Julka Moder).

PRIDOBIVAJTE
NOVE NAROČNIKE!

Slovenski narodni
praznik
in dan
slovenske zastave

Pripravljali odbor za praznovanje
vabi vse rojake na proslavo,
ki bo letos v soboto,

31. OKTOBRA

Ob 19.15 v cerkvi M. Pomagaj
sv. maša, nato v spodnji dvorani
SLOVENSKE HIŠE akademija
z govorom

DR. VINKA BRUMNA

J. EV. KREK IN MI

Po akademiji slavnostna večerja.
Nakaznice po A 15.- so na
razpolago po slovenskih središčih.

Na KARTO SLOGA dobe srednješolci
ob zaključku uradne šole
(po enoletni čakalni dobi)
LEPO SOCIALNO PODPORO A 350.-.
Poleg tega imajo še prost vstop
na letovišče SLOGA.
Samo do 31. XII. je mogoče z navadno
hranilno vlogo A 150.- od 12.—18. leta
in A 200.- za odrasle dobiti
KARTO SLOGA. Pozneje bo
za nove člane naložba višja.
Vsem, ki pa že imajo KARTO SLOGA,
ni potrebno nikako doplačilo.

KARTA
SLOGA

OBVESTILA

ČETRTEK, 20. oktobra:

Seja Zveze slov. mater in žena ob
16. uri v Slovenski hiši.

SOBOTA, 31. oktobra:

Proslava Narodnega praznika 29.
oktobra in dneva slovenske zastave v

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA

Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual Nº 20.446

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1987:
Za Argentino A 85; pri pošiljanju po
pošti A 100; Združ. države in Kanada
pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA
dol.; obmejne države Argentine 53 USA
dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija,
Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Ka-
nada in Evropa za pošiljanje z navad-
no pošto 45 USA dol.
TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTA-
DOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES -
T. E. 362-7215

Slovenski hiši. Pričetek ob 19.15 s sv.
mašo.

NEDELJA, 1. novembra 1987:

Mladinska sv. maša v Slov. hiši.
Deseti brat ob 10 v San Justu.

SOBOTA, 7. novembra:

Redni pouk Slovenskega srednješol-
skega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.
SKA večer: Fr. Sodja, Pisma mrt-
vemu bratu. Predstavlja A. Rot.

ČETRTEK, 12. novembra:

Seja Zveze slov. mater in žena ob
15. uri v Slovenski hiši, ob 17. uri pa
občni zbor.

Seja izvršnega odbora Zedinjene Slo-
venije ob 20. uri v Slovenski hiši.

PETEK, 20. novembra:

Seja medorganizacijskega sveta ob
20. uri v Našem domu v San Justu.

Sporočamo, da je 30. septembra, v 67. letu starosti odšel v
večnost naš ljubi brat, stric in svak, gospod

dr. Stanislav Kahne

Pokojnika so položili 5. oktobra so pogrebni sv. maši na
Žalah na pokopališče Sveti križ v Ljubljani.

Zahvaljujemo se nadškofu dr. Alojziju Šušterju in sto nav-
zočim duhovnikom za koncelebrirano sv. mašo na Žalah in vsem
njegovim sobratom, sorodnikom in prijateljem, ki so ga kropili
in spremljali na njegovi zadnji poti.

Priporočamo ga v molitev in blag spomin.

Žalujoci:

brat Davorin z ženo Tončko,
sestra Vida Nahtigar,
nečaki: Stanko, Metka, Rado
ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Ljubljana, ZDA.

(1)

hoditi. Prešeren je imel nešteto zaprek zaradi svojega slo-
venstva in zaradi idealizma in pesništva, pa kljub temu ni
jenjal peti. Pel je in dopel, kar sta mu slovenski um in slo-
vensko srce velevala.

Svojevrstno in odlično je tudi vzporedje, ki se nam po-
nuja med Prešernovo dobo in sedanjo. Politične razmere, v
katerih je živel slovenski narod, in splošni evropski okvir so
bili vse prej kot ugodni za duhovne, kulturne in iz teh izvi-
rajoče politične podvige, kot je bil navsezadnje Prešernov.
Prebujanje in utrjevanje temeljev slovenstva je potrebovalo
genija po umu in srcu in ne nazadnje po duhovni moči.
Metternichov absolutizem je dušil vse, kar je bilo sloven-
skega. Vse težnje po svobodi in prizadevanja za slovenske
pravice so bila onemogočena. Mednarodno politični sistem
Svete alianse, s poznejšimi variantami, ki je urejal razmerje
med silami takratne Evrope, je kot svinčena plošča priti-
skal na narode, tudi na našega. Domenjeno je bilo v šestem
členu te pogodbe, da se bodo vladarji držav podpisnice
občasno sestajali, posebno kadar bodo zo to zahtevale poli-
tične razmere, zato da ohranijo „sožitje med narodi“ in za-
gotovijo „mir v Evropi“. Kakšen mir bi naj bil to? To je
bil mir dominacije velesil med narodi, to je bil mir njihove-
ga reda, ki pa ni bil naš red in zato tudi ne naš mir. V
Ljubljani smo imeli celo enega izmed kongresov druge etape
tega sistema leta 1821. Sveta aliansa si je nadelala nalogo,
da varuje ravnotežje sil v Evropi. Hoteli so vrniti konti-
nentu staro, prejšnjo stabilnost. Toda namesto da bi iskali
stabilnosti v pravičnosti in na njej temelječem pravem so-
žitju med narodi, so jo uveljavljali v zatiranju in negaciji
bogastva evropskega mozaika v katerem je naš delež zastop-
pan z biserom. Prstan Evropin! Koliko udarcev je prestal!
Obroč se je zaradi njih sicer lahko nekoliko zvil, toda dē-
mant je ostal bleščeč kot nekoč. Pravi dēmant je dragocen
pa tudi najtrši kamen. Ne pusti se kar tako zdrobiti!

Sistem Svete alianse je trajal z variantami do prve sve-
točne vojne. Takrat in po njej smo bili rešeni tega sistema,
padli smo pa v praznino in okrnjenost narodnega telesa in
duha. Po kratki dobi dvajsetih let zelo relativne svobode
je pa nastopil nov absolutizem, pred katerim se Metterni-
chov skrjuje daleč za dunajskimi palačami. Znašli smo se zo-
pet v sistemu, tako v notranjem kot v mednarodnem, v ka-
terem bi trpeči in genialni Prešeren dobil vsaj toliko moti-
vov za protest ali več, kot jih je za svojega življenja dni.

Glede absolutizma v Prešernovi dobi in pesnikovega od-
nosa do njega beremo v Grafenauerjevi Zgodovini Slovencev
(Cankarjeva založba, Ljubljana, 1979, str. 438): „Bil je brez-
kompromisno zoper celotni družbeni in politični sistem. Slo-
vensko buditeljsko delo mora biti demokratično, povezano z
vsemi naprednimi demokratičnimi gibanji drugod; njegov
končni cilj pa je: popolna neodvisnost in samostojnost slo-
venskega naroda, dosega lastne oblasti, enakopravna svoboda
vseh narodov. V Zdravljici je ta politični program najjasnejše
in najsijajneje naznačen.“ Avtorji te svojevrsne Zgodovine
so v tem odlomku povedali resnico, je ne vem, če to velja
tudi za našo dobo. Prešeren je enkrat in več, predvsem
pa je slovenski, patrimonij vseh tistih Slovencev, ki dobro v
srcu mislimo. Če bi Prešeren danes živel v Sloveniji, bi se
prav tako spraševal: Kdo zna, noč temno razjasnit, ki tare
duha! Kot pravijo omenjeni avtorji bi bil brezkompromisno
zoper celotni družbeni in politični sistem, bil bi za demokra-
cijo in njegov ideal bi kod nekaj bil popolna neodvisnost
in samostojnost slovenskega naroda. Tudi v tem in pred-
vsem v tem nam je danes Prešeren blizu, saj je to jedro vseh
njegovih prizadevanj.

II.

S Prešernom pod Južnim križem. Da, tudi pod Južnim
Križem odmeva pevčev glas, vse od tedaj, odkar je v Argen-
tino v prejšnjem stoletju prišel prvi slovenski človek. Moč-
nejše je zapel pevec, ko so v dvajsetih letih prispeli begunci
pred fašizmom. Najmočnejše pa je zdodelo, ko smo se ob
Srebrni reki ustavili begunski protikomunistični Slovenci, ki
smo bili kulturno najbolj opremljeni ter imelektualno in
duhovno dobro oskrbljeni.

Naš eksil je imel najbolj travmatičen izvor.

Druga svetovna vojna je odprla za Slovence novo trpeče
poglavje zgodovine. Takrat se je začel proces, ki je Slo-
vence zaznamoval s smrtjo in ločitvijo. Takrat je bilo za
nas gorje rojeno, pa ne samo zaradi vojne same. Navse-
zadnje smo vojn doživeli veliko in smo obstali. Tudi nismo
trpeli samo zaradi razkosanosti našega ozemlja, ki smo jo
tudi že poznali. Gorje je bilo rojeno predvsem zato, ker
nam je v najhujši vojni vihuri skočil v hrbet tuj element, ki
je začel boljševisko revolucijo in se nam danes kaže v svoji
dejanski barbarskosti.